

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΤΜΗΜΑ IV

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 13 Μαρτίου 2012, με την εξής σύνθεση: Νικόλαος Αγγελάρας, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του IV Τμήματος, Γεωργία Μαραγκού, Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα, Σύμβουλοι, Χρυσούλα Μιχαλάκη, Ευπραξία Δημολιού, Πάρεδροι. Γραμματέας: Παρασκευή Ζάρρου, Γραμματέας του IV Τμήματος.

Για να δικάσει την από 20 Ιουνίου 2011 έφεση:

του ..., κατοίκου ... , οδός ... , ο οποίος παρέστη δια του πληρεξούσιου δικηγόρου του Χαράλαμπου Χρυσανθάκη (Α.Μ./Δ.Σ.Α. ...),

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος παρέστη με τον Κωνσταντίνο Κατσούλα Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και του εδρεύοντος στην ... (οδός ... αρ. ...) ν.π.δ.δ. με την επωνυμία « ... Πανεπιστήμιο ... », το οποίο παρέστη με την πληρεξούσια δικηγόρο του Ελένη Κουτσιμπού (Α.Μ./Δ.Σ.Α. ...).

Με την έφεση αυτή επιδιώκεται η ακύρωση της ... /15.4.2011 καταλογιστικής πράξης των Οικονομικών Επιθεωρητών της Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης ... του Υπουργείου Οικονομικών και κάθε άλλης συναφούς πράξης ή παράλειψης της Διοίκησης.

Κατά τη συνεδρίαση, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον πληρεξούσιο του εκκαλούντος, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της έφεσης.

Την πληρεξούσια του ... Πανεπιστημίου, η οποία δήλωσε ότι επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου.

Τον αντιπρόσωπο του Υπουργού Οικονομικών, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της έφεσης και

Τον Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την έκδοση προδικαστικής απόφασης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του Δικαστηρίου.

Άκουσε την εισήγηση της Συμβούλου Δέσποινας Καββαδία-Κωνσταντάρα και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το νόμο:

I. Για την άσκηση της κρινόμενης έφεσης έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (βλ. το ... ειδικό έντυπο γραμματίου του Δημοσίου και το ... /7.2.2012 διπλότυπο είσπραξης Δ.Ο.Υ. ...).

II. Με την έφεση αυτή ζητείται παραδεκτός η ακύρωση της ... /15.4.2011 καταλογιστικής πράξης των Οικονομικών Επιθεωρητών της Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης ... του Υπουργείου Οικονομικών, με την οποία καταλογίστηκε υπέρ του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας του ... Πανεπιστημίου ... (Ε.Λ.Κ.Ε./ ...) και σε βάρος του εκκαλούντος, πρώην μέλους Δ.Ε.Π. πλήρους απασχόλησης, το ποσό των 74.598,28 ευρώ, το οποίο φέρεται ότι εισέπραξε αχρεωστήτως από τον ως άνω Λογαριασμό, ως πρόσθετες αμοιβές από τη συμμετοχή του, κατά το χρονικό διάστημα 1997 έως 2003, σε

χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα του ως άνω Ε.Λ.Κ.Ε./... . Αντιθέτως, ζητείται απαραδέκτως η ακύρωση και κάθε άλλης συναφούς προς τον καταλογισμό της εκκαλούσης πράξης της Διοίκησης, η οποία δεν προσδιορίζεται ειδικώς, ως αόριστης και ανεπίδεκτης δικαστικής εκτίμησης και, επομένως, πρέπει κατά το μέρος αυτό να απορριφθεί.

III. Α. Το άρθρο 104 του Συντάγματος ορίζει ότι: «1. Κανένας από τους υπαλλήλους που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο δεν μπορεί να διορισθεί σε άλλη θέση δημόσιας υπηρεσίας ή οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή δημόσιας επιχείρησης ή οργανισμού κοινής ωφέλειας. Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτραπεί με ειδικό νόμο ο διορισμός και σε δεύτερη θέση, εφόσον τηρούνται οι διατάξεις της επόμενης παραγράφου. 2. Οι κάθε είδους πρόσθετες αποδοχές ή απολαβές των υπαλλήλων του προηγούμενου άρθρου δεν μπορεί να είναι κατά μήνα ανώτερες από το σύνολο των αποδοχών της οργανικής τους θέσης (...).».

Α.1 Οι άνω συνταγματικές διατάξεις, οι οποίες καταλαμβάνουν, πέραν των κατά το άρθρο 103 υπάλληλων, και τους δημοσίους λειτουργούς, επομένως και τους καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων του άρθρου 16 του Συντάγματος, έχουν την έννοια ότι στις πρόσθετες αποδοχές ή απολαβές για τις οποίες διαλαμβάνει η παράγραφος 2, εμπίπτουν οι αποδοχές από την οποιαδήποτε δεύτερη θέση την οποία, τυχόν, κατέχει ο δημόσιος υπάλληλος ή λειτουργός υπό τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1. Ως τέτοια νοείται εκείνη που προέκυψε είτε με διορισμό σε υπαλληλική θέση, είτε με πρόσληψη δυνάμει σχέσεως εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου, στους φορείς που

περιοριστικά προβλέπονται στην παράγραφο 1. Συνεπώς, η προαναφερθείσα συνταγματική διάταξη δεν επιβάλλει κανενός είδους περιορισμό στις πρόσθετες αποδοχές ή απολαβές που καταβάλλονται στο δημόσιο υπάλληλο ή λειτουργό ως αμοιβή για εργασία παρεχόμενη στο πλαίσιο της κύριας οργανικής του θέσης, ανεξαρτήτως του ειδικότερου χαρακτηρισμού τους και του αν καταβάλλονται σ' αυτόν τακτικώς ή εκτάκτως, δεν κωλύεται, όμως, ο κοινός νομοθέτης, αποβλέποντας σε σκοπό διάφορο από εκείνον του συνταγματικού νομοθέτη, να επιβάλει τέτοιους περιορισμούς, συμπεριλαμβανομένης και της θέσπισης ανωτάτου ορίου, ανάλογου προς το προβλεπόμενο από την προεκτεθείσα παρ. 2 (πρβλ. ΑΕΔ 19/1985, ΣτΕ Ολομ 827/2010, ΑΠ 229/2003).

Β. Ο ν. 2362/1995 «Περί Δημοσίου Λογιστικού ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις» (Α' 247) στον οποίο περιλαμβάνονται ρυθμίσεις και για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (βλ. άρθρο 54 παρ. 2 εδ. ε', πρβλ. Ε.Σ Ολομ. 750/2002), και από τον οποίο εξάγονται γενικότερα αρχές διέπουσες κάθε δημόσια διαχείριση, ορίζει στο άρθρο 56 ότι: «1. Έλλειμμα δημοσίου υπολόγου είναι οποιαδήποτε έλλειψη χρημάτων, αξιών και υλικού που διαπιστώνεται με τη νόμιμη διαδικασία στη διαχείρισή του ... Ως έλλειμμα θεωρείται και κάθε πληρωμή που: α) (...) δ) Έχει γίνει αχρεωστήτως από υπαιτιότητα του υπολόγου. (...) 3. Το έλλειμμα που παρουσιάζουν οι δημόσιοι υπόλογοι (...) καταλογίζεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση από τους διαπιστώσαντες αυτό οικείους Διατάκτες και επιθεωρητές ... 4. Στις περιπτώσεις πληρωμής μη νόμιμων δαπανών καταλογίζεται: (...) β) στους λαβόντες, εφόσον υπέχουν ευθύνη για τη μη τήρηση των ανωτέρω διαδικασιών. Στους λαβόντες

καταλογίζεται και σε κάθε περίπτωση αχρεώστητης πληρωμής (...) 6. Επί μη νόμιμων πληρωμών, καταλογίζεται εις ολόκληρον και στους λαβόντες (...)». Περαιτέρω, ο ν. 2343/1995 «Αναδιοργάνωση Υπουργείου Οικονομικών...» (Α' 211) ορίζει στο άρθρο 2 ότι: «1. Συνιστάται στο Υπουργείο Οικονομικών υπηρεσία με τίτλο «Οικονομική Επιθεώρηση.....». 2. Κύρια αποστολή της Οικονομικής Επιθεώρησης είναι: α) Ο διαχειριστικός και οικονομικός έλεγχος των δημοσίων υπολόγων και δημοσίων διαχειρίσεων.....». Και το ν.δ 1264/1942 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των διατάξεων περί Οικονομικής Επιθεωρήσεως» (Α' 100) ορίζει στο άρθρο 12 ότι: «1. .... Οι Οικονομικοί Επιθεωρηταί Δημοσίων Υπολόγων.... εφ' όσον κατά την ενέργειαν επιθεωρήσεως οποιασδήποτε δημοσίας διαχειρίσεως ..... διαπιστώσωσι την ύπαρξιν ελλείμματος προερχομένου εξ ελλείψεως χρημάτων ή υλικού ή αξιών εν γένει προβαίνουν εις την έκδοσιν ητιολογημένης καταλογιστικής αποφάσεως κατά του υπολόγου.....».

B1. Από τις παρατεθείσες διατάξεις συνάγεται ότι έλλειμμα δημόσιας διαχείρισης συνιστά κάθε έλλειψη χρημάτων, αξιών ή υλικού, καθώς και κάθε «ανοίκειος» πληρωμή, δηλαδή και εκείνη που έγινε αχρεωστήτως από υπαιτιότητα του υπολόγου. Στην περίπτωση, μάλιστα, αυτή, το έλλειμμα καταλογίζεται από τα προς τούτο αρμόδια όργανα, στα οποία υπάγονται και οι Οικονομικοί Επιθεωρητές, και σε βάρος του τρίτου αχρεωστήτως λαβόντος, ανεξαρτήτως της συνδρομής ή μη υπαιτιότητας στο πρόσωπό του (Ε.Σ.955/2009, 1672/2010κ.ά.). Δεδομένου, μάλιστα, ότι, επί «ανοίκειας» πληρωμής, η ζημία του εκάστοτε δικαιούχου του καταλογισμού επέρχεται αυτοδικαίως, η δε καταλογιστική πράξη προς αποκατάσταση αυτής εκδίδεται κατά δεσμία

αρμοδιότητα, στηριζόμενη επί αντικειμενικών κριτηρίων και δη στη διαπίστωση της εξ αντικειμένου μη νομιμότητας της πληρωμής, χωρίς να συναρτάται προς τυχόν υποκειμενική συμπεριφορά του λαβόντος, δεν απαιτείται, ως εκ τούτου, και κλήση του προσώπου αυτού σε προηγούμενη ακρόαση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 20(παρ 2) του Συντάγματος, πριν την σε βάρος του επιβολή του καταλογισμού (πρβλ. Πρακτικά Ολ. Ε.Σ. 36^{ης} Γ.Σ./26.11.1986, Θέμα Γ', Ε.Σ. 2349/2009, ΣτΕ 47/2011 και 286/2012). Τέλος, για να είναι αιτιολογημένη η κατά τα ανωτέρω εκδοθείσα καταλογιστική πράξη, απαιτείται να αναφέρονται στο σώμα της, έστω και συνοπτικά, τα στοιχεία εκείνα που δικαιολογούν, κατά το νόμο, τον καταλογισμό και, ειδικότερα, αφενός δικαιολογούν την ιδιότητα του υποχρέου ως ανοικείως λαβόντος έναντι του δικαιούχου, αφετέρου θεμελιώνουν την ύπαρξη και το ύψος του ελλείμματος/ανοίκειας πληρωμής, ενώ κατά τα λοιπά η αιτιολογία μπορεί να συμπληρώνεται από τα στοιχεία του φακέλου (Ε.Σ. 1396/2000, 1679/2006 κ.α).

Γ. Σύμφωνα με το, εκδοθέν κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 18 του ν. 706/1977, π.δ/γμα 432/1981 «Περί συστάσεως Ειδικών Λογαριασμών αξιοποιήσεως κονδυλίων για την εκτέλεση ερευνητικών έργων στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Χώρας» (Α' 118), όπως ίσχυε κατά το χρόνο έκδοσής του, σε καθένα από τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ) της Χώρας, συνεστήθη Ειδικός Λογαριασμός για την αξιοποίηση των κονδυλίων επιστημονικής έρευνας με σκοπό τη διάθεση και διαχείριση κονδυλίων που προέρχονται από οποιαδήποτε πηγή και προορίζονται για την κάλυψη δαπανών, οποιουδήποτε είδους, που είναι απαραίτητες για τις ανάγκες ερευνητικών έργων

που εκτελούνται από το επιστημονικό προσωπικό των ΑΕΙ ή και με τη συνεργασία άλλων ειδικών επιστημόνων (άρθρο 1). Προβλέφθηκε δε η προέλευση των πόρων των εν λόγω Λογαριασμών τόσο από τον τακτικό Προϋπολογισμό και τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων, όσο και από άλλες πηγές χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων και ιδιωτικών επιχειρήσεων ή ιδιωτών (άρθρο 2). Στη συνέχεια εκδόθηκε, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 6 του ν. 1514/1985 (Α' 113), η Β1/819/1988 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας «Σύσταση Ειδικών Λογ/σμών για τη χρηματοδότηση Ερευνητικών Έργων και σχετικών Υπηρεσιών ή δραστηριοτήτων που εκτελούνται στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα .... της Χώρας» (Β' 920), όπως τροποποιήθηκε με την ΚΑ679/22.8.96 (Β' 826) όμοια, με την οποία ορίστηκε: «1. Πόροι του Λογαριασμού είναι: α) Ετήσια επιχορήγηση από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Κράτους, εντός του ύψους της Κρατικής Επιχορήγησης. β) Κονδύλια από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων ... γ) Ειδικές εισφορές και χρηματοδοτήσεις από δημόσιες επιχειρήσεις, άλλους δημόσιους φορείς, ιδιωτικές επιχειρήσεις ή ιδιώτες, διεθνείς οργανισμούς και δωρεές κάθε είδους με πράξεις εν ζωή ή αιτία θανάτου. δ) Έσοδα από παροχές υπηρεσιών προς τρίτους και πρόσδοδοι από περιουσιακά στοιχεία του Λογαριασμού. ε) Κάθε είδους δάνεια. 2. Οι φορείς που εισφέρουν στο Λογαριασμό έχουν τη δυνατότητα να προσδιορίσουν το είδος των δαπανών που θα καλυφθούν με τα κονδύλια που διαθέτουν και το χρόνο στον οποίον θα αναλωθούν τα κονδύλια» (άρθρο 2). «1. Η διοίκηση και διαχείριση του

Λογαριασμού πραγματοποιείται από τα όργανά του και είναι ανεξάρτητη από τη διοίκηση και διαχείριση των ΑΕΙ ή ΤΕΙ. 2. (...)» (άρθρο 3)... (...). 3. Η πραγματοποίηση κάθε δαπάνης απαιτεί εντολή από τον επιστημονικό υπεύθυνο του έργου εφόσον η δαπάνη αυτή ρητά προβλέπεται στον προϋπολογισμό του έργου ... Ειδικότερα, οι διάφορες κατηγορίες δαπανών θα πραγματοποιούνται σύμφωνα με τα ακόλουθα: Α. Απασχόληση προσωπικού: α) Αμοιβή για τα μέλη του προσωπικού του ΑΕΙ .... που μετέχουν στην εκτέλεση συγκεκριμένου έργου, εφόσον η σχετική πρόβλεψη περιλαμβάνεται στην εγκεκριμένη πρόταση για την εκτέλεση του έργου αυτού, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 28 παρ. 16 του ν. 2083/1993, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των, για το προβλεπόμενο ανώτατο όριο συνολικής ερευνητικής αμοιβής (...)» (άρθρο 7).

Σχετικά με τις ως άνω προβλεπόμενες αμοιβές, ο ν. 2083/1992 «Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης» (Α' 159), όριζε στο άρθρο 28 παρ. 16, όπως ίσχυε πριν την κατάργησή του με το άρθρο 81 παρ. 9 του ν. 4009/2011 (Α' 195/6.9.2011) και πριν την τροποποίησή του με το άρθρο 45 παρ. 4 του ν. 3943/2011 (Α' 66/31.3.2011), τα εξής: «Μέλη Δ.Ε.Π., τα οποία μετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα Α.Ε.Ι., Ε.Π.Ι. ή άλλων ερευνητικών κέντρων και ιδρυμάτων δικαιούνται να λαμβάνουν από τους επί μέρους φορείς πρόσθετες αποδοχές ή αποζημίωση ή οποιασδήποτε φύσης απολαβές, οι οποίες δεν μπορεί να υπερβαίνουν κατά μήνα το σύνολο των πάσης φύσεως τακτικών αποδοχών τους. Το ύψος των πρόσθετων αυτών αποδοχών καθορίζεται κάθε φορά με απόφαση της Επιτροπής Ερευνών ή του διοικούντος το φορέα του προγράμματος συλλογικού οργάνου, λαμβανομένου υπόψη και του ύψους του συνολικού

κόστους του συγκεκριμένου ερευνητικού προγράμματος». Τέλος, με το άρθρο 45 παρ. 4 του ν. 3943/2011, ο οποίος, σύμφωνα με το άρθρο 52 αυτού, ίσχυσε από 31.3.2011, προστέθηκε δεύτερο εδάφιο στο άρθρο 28 παρ. 16 του ν. 2083/92, ως εξής: «Ο υπολογισμός των πρόσθετων αποδοχών, αποζημιώσεων ή απολαβών για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου γίνεται σε ετήσια βάση και ως έτος βάσης λαμβάνεται το έτος κατά το οποίο καταβάλλονται από τον υπόχρεο σε καταβολή οι πρόσθετες αποδοχές, αποζημιώσεις ή απολαβές».

Γ1. Κατά την έννοια των παρατεθεισών διατάξεων οι Ειδικοί Λογαριασμοί για την αξιοποίηση των κονδυλίων έρευνας, που συστήθηκαν στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Χώρας το πρώτον με το π.δ. 432/1981 (εφεξής Ε.Λ.Κ.Ε.), αποτελούν χωριστή ομάδα περιουσίας έναντι της περιουσίας των Α.Ε.Ι., υποκείμενη σε ιδιαίτερη δημοσιονομική μεταχείριση, τελούσα σε αυτοτέλεια έναντι του προϋπολογισμού των Α.Ε.Ι., συνιστώσα όμως δημόσια διαχείριση (Πρακτ. Ολ. Ελ.Σ. 23^{ης} Γ.Σ./2.6.1997, 538/2006, 955/2009 κ.α.). Ως εκ τούτου οι Ε.Λ.Κ.Ε. υπάγονται, στον έλεγχο και την καταλογιστική αρμοδιότητα, μεταξύ άλλων, και των Οικονομικών Επιθεωρητών. Περαιτέρω, στις διάφορες κατηγορίες δαπανών που καταβάλλονται σε βάρος των Ε.Λ.Κ.Ε., συγκαταλέγονται και οι αμοιβές του προσωπικού του οικείου Α.Ε.Ι. που απασχολείται στα χρηματοδοτούμενα μέσω των Λογαριασμών ερευνητικά προγράμματα ή έργα, η δε νόμιμη πληρωμή για τα μέλη Δ.Ε.Π. πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, τελεί υπό την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 28 παρ. 16 του ν. 2083/1992. Με την τελευταία αυτή ρύθμιση θεσπίσθηκε ανώτατο κατά μήνα όριο, μεταξύ άλλων, και στις καταβαλλόμενες από τον

Ε.Λ.Κ.Ε. πρόσθετες αμοιβές από τη συμμετοχή σε ερευνητικά έργα ή προγράμματα, συνιστάμενο στο σύνολο των καταβαλλόμενων τακτικών αποδοχών. Ως «πρόσθετες αποδοχές ή αποζημίωση ή οποιασδήποτε φύσης απολαβές», κατά την έννοια του άρθρου 28 παρ. 16 μη διακρίνοντας, νοούνται οι πάσης φύσεως καταβαλλόμενες αμοιβές από τη συμμετοχή στα ως άνω ερευνητικά προγράμματα ή έργα, ανεξαρτήτως του αν αυτά χρηματοδοτούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς. Περαιτέρω, ως τακτικές αποδοχές, πέραν των οποίων δεν είναι επιτρεπτή η καταβολή στα μέλη Δ.Ε.Π. πρόσθετων αμοιβών, λαμβάνονται υπόψη, ενόψει της γραμματικής διατύπωσης της διάταξης («κατά μήνα»), κατά την κρατήσασα στο Τμήμα γνώμη, οι μηνιαίες αποδοχές που καταβάλλονται στα μέλη Δ.Ε.Π. κατά το μήνα πραγματοποίησης της πρόσθετης απασχόλησης, προς τις οποίες συγκρίνονται οι, κατά τον ίδιο μήνα, καταβαλλόμενες πρόσθετες αμοιβές, ενώ, επί πρόσθετης απασχόλησης εκτεινόμενης σε μεγαλύτερο του μηνός χρονικό διάστημα, η σχετικώς προβλεπόμενη πρόσθετη αμοιβή επιμερίζεται στους μήνες παροχής της πρόσθετης απασχόλησης (πρβλ. Πρακτικά Ολ.Ε.Σ. 28^η Γ.Σ. 16.11.2005 Θέμα Ε΄, 18^η Γ.Σ./17.11.2010 Θέμα Δ΄). Συνεπώς, η καταβολή σε βάρος του Ε.Λ.Κ.Ε. πανεπιστημιακού ιδρύματος πρόσθετων αμοιβών καθ' υπέρβαση των κατά τα ανωτέρω μηνιαίων τακτικών αποδοχών, δημιουργεί, κατά το υπερβάλλον, ισόποσο έλλειμμα στη διαχείριση του Λογαριασμού, καταλογιστέο και σε βάρος των αχρεωστήτως λαβόντων τα σχετικά ποσά μελών Δ.Ε.Π. πλήρους απασχόλησης του οικείου Α.Ε.Ι.. Η Σύμβουλος Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα εξέφρασε τη γνώμη ότι η διάταξη που προστέθηκε στο άρθρο 28

παρ. 16 του ν.2083/92 ως εδ. 2 αυτής, με το άρθρο 45 παρ. 4 του ν. 3943/2011 (Α' 66/31.3.2011), είναι γνησίως ερμηνευτική, ανεξαρτήτως του ότι πανηγυρικός δεν χαρακτηρίζεται ως τέτοια. Και τούτο διότι, όπως προκύπτει και από την εισηγητική έκθεση της ως άνω προσθήκης, στην οποία αναφέρεται ότι «Στην παρ. 4 διευκρινίζεται ότι για τον έλεγχο της υπέρβασης των μηνιαίων αποδοχών των μελών ΔΕΠ, σύμφωνα με την παρ. 16 του άρθρου 28 του ν. 2083/1992, οι τυχόν πρόσθετες αποδοχές, απολαβές ή αποζημιώσεις που λαμβάνουν λόγω συμμετοχής τους σε ερευνητικά προγράμματα των ΑΕΙ, ΕΠΙ ή άλλων ερευνητικών κέντρων ή ιδρυμάτων θα υπολογίζονται σε ετήσια βάση, με έτος βάσης αυτό κατά το οποίο τους καταβάλλονται», ο νομοθέτης θέλησε να άρει την σύγκυση, που είχε δημιουργηθεί μεταξύ των νομικών, κυρίως λόγω διακύμανσης της νομολογίας της διοικητικής Ολομελείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου ήτοι: α) των Πρακτικών της 11^{ης} Γ.Σ. /30.4.2001 σύμφωνα με τα οποία το ανώτατο επιτρεπόμενο μηνιαίο όριο των πάσης φύσεως πρόσθετων αποδοχών των υπαλλήλων και λειτουργών του Δημοσίου, υπολογίζεται σε ετήσια βάση διαιρουμένου του συνολικού ποσού αυτών δια 12 και ούτω συγκρινομένου με σύνολο των μηνιαίων αποδοχών της οργανικής τους θέσης β) των Πρακτικών της 28^{ης} Γ.Σ./16.11.2005, σύμφωνα με τα οποία το ως άνω ανώτατο επιτρεπόμενο μηνιαίο όριο υπολογίζεται κατά το μήνα πραγματοποίησης της πρόσθετης υπηρεσίας και συγκρίνεται με τις αποδοχές της οργανικής θέσης, που λαμβάνουν κατά το μήνα εκείνο. Συνεπώς, κατά τη μειοψηφούσα γνώμη, ως ερμηνευτική η ισχύς της ανατρέχει στο χρόνο ισχύος της ερμηνευομένης, ήτοι στο έτος 1992 και κατ' ακολουθίαν σε ετήσια βάση

έπρεπε να γίνει ο υπολογισμός των επίμαχων πρόσθετων απολαβών και για το λόγο τούτο η καταλογιστική πράξη είναι ακυρωτέα.

Δ'. Κατά την πάγια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου η, μετά πάροδο μακρού χρόνου, αναζήτηση από τον λαβόντα χρηματικών ποσών που καταβλήθηκαν σ' αυτόν αχρεωστήτως ως αποδοχές, αντίκειται στην αρχή της χρηστής και εύρυθμης Διοίκησης, στην περίπτωση που αποδεικνύεται σωρευτικά, αφενός ότι ο λαβών τελούσε σε καλή πίστη όσον αφορά στην είσπραξή τους, αφετέρου ότι, κατά το χρόνο παροχής της αιτούμενης έννομης προστασίας, η επιστροφή τους δημιουργεί σ' αυτόν απρόβλεπτες και ανυπέρβλητες οικονομικές δυσχέρειες, με άμεση δυσμενή επίδραση στα μέσα διαβίωσης του ίδιου και της οικογένειάς του (Ε.Σ. 807/1997, 1214, 2059/2007, 1550, 2565 /2008, , 2349/2009, 1567/2011).

IV. Α. Στην κρινόμενη υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα: Κατά τον έλεγχο που διενεργήθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Μισθών και Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους επί της μισθοδοσίας του ... Πανεπιστημίου ... , στο πλαίσιο του οποίου διερευνήθηκαν, μεταξύ άλλων, και οι πρόσθετες αμοιβές που εισέπραξε το προσωπικό του ως άνω Ιδρύματος από το συσταθέντα σ' αυτό Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας (εφεξής Ε.Λ.Κ.Ε./ ...), διαπιστώθηκε ότι, κατά το χρονικό διάστημα 1997 έως 2003, καταβλήθηκαν από τον εν λόγω Λογαριασμό σε 46 μέλη Δ.Ε.Π. πλήρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένου του εκκαλούντος, αμοιβές από υλοποίηση ερευνητικών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων καθ' υπέρβαση του ανωτάτου ορίου των μηνιαίων τακτικών

αποδοχών που προέβλεπε το άρθρο 28 παρ. 16 του ν. 2083/1992. Σύμφωνα με τη συνταχθείσα σχετικώς από 29.6.2007 έκθεση ελέγχου, ο προσδιορισμός των ως άνω υπερβάσεων, βάσει των στοιχείων που τηρούσε και έθεσε υπόψη του ελέγχου ο Ε.Λ.Κ.Ε./ ... (ισοζύγια πληρωμών, πίνακες με τα στοιχεία των έργων και των αμοιβών κ.λπ.), διενεργήθηκε με βάση υπολογισμού το μήνα παροχής της πρόσθετης απασχόλησης, δηλαδή με σύγκριση των κατά το μήνα αυτό μηνιαίων τακτικών αποδοχών με τις αντίστοιχες πρόσθετες αμοιβές. Ειδικότερα δε όσον αφορά τον εκκαλούντα, από τη σύγκριση των κατά μήνα εισπραχθεισών από τον Ε.Λ.Κ.Ε. πρόσθετων αμοιβών, χρονικού διαστήματος 1997 – 2003, με τις, κατά τα ίδια διαστήματα, καταβληθείσες τακτικές αποδοχές, όπως τα ποσά αυτά αναλύονται σε σχετικό πίνακα που συνέταξαν τα όργανα του Ε.Λ.Κ.Ε. (βλ. σχετ. ... υπ' αριθ. 8), προκύπτει ότι το συνολικό ποσό των μηνιαίων υπερβάσεων υπό την προεκτεθείσα έννοια ανέρχεται στο ποσό των 74.598,44 ευρώ. Στην δε προσβαλλόμενη καταλογιστική πράξη, ρητώς μνημονεύεται η από 29.6.2007 έκθεση ελέγχου καθώς και η ... /2010 πρόσκληση προς καταβολή αυτού υπέρ του Ε.Λ.Κ.Ε..]

Β. Με τα δεδομένα αυτά και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στην μείζονα σκέψη της παρούσης, ο εκκαλών αλυσιτελώς προβάλλει ότι η επίμαχη απασχόλησή του στα επίμαχα ερευνητικά προγράμματα ή έργα δεν συνιστά κατοχή δεύτερης θέσης και, ως εκ τούτου, οι σχετικώς εισπραχθείσες αμοιβές δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της μνημονευόμενης στο σώμα της προσβαλλόμενης πράξης, παρ. 2 του άρθρου 104 του Συντάγματος, αφού, ανεξαρτήτως από την ορθότητα ενός τέτοιου ισχυρισμού, το άρθρο 28 παρ. 16

του ν. 2083/1992, το οποίο, όπως προεκτέθηκε, εισάγει ρύθμιση αυτοτελή και ανεξάρτητη της ανωτέρω συνταγματικής απαγόρευσης, παρέχει επαρκές έρεισμα στον ένδικο καταλογισμό. Στο μέτρο αυτό, είναι επίσης αδιάφορο αν ο εκκαλών υπάγεται ή όχι στο πεδίο εφαρμογής της επικαλούμενης διάταξης του άρθρου 34 του ν. 2768/1999, η οποία δεν σχετίζεται με την προεκτεθείσα βάση του καταλογισμού. Λόγω δε του εξ αντικειμένου καταλογισμού του εκκαλούντος και της ιδιότητός του ως αχρεωστήτως λαβόντος δεν καταλείπεται, όπως αβασίμως υποστηρίζεται, πεδίο εφαρμογής του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος ασκήσεως, δηλαδή του δικαιώματος της προηγούμενης ακρόασης. Περαιτέρω, αρμοδίως οι Οικονομικοί Επιθεωρητές προέβησαν στον ένδικο καταλογισμό και για τα εισπραχθέντα ποσά που προέρχονται από ιδιωτικές πηγές χρηματοδότησης, διότι, η ύπαρξη ιδιωτικών μέσων χρηματοδότησης δεν αλλοιώνει το χαρακτήρα του Ε.Λ.Κ.Ε. ως δημόσιας διαχείρισης, και εξ αυτού του λόγου υπαγόμενης, στην καταλογιστική αρμοδιότητα των Οικονομικών Επιθεωρητών. Άλλωστε, του νόμου μη διακρίνοντος (αρ. 28 παρ. 6 ν.2083/1992), λαμβάνεται υπόψη ως βάση καταλογισμού το σύνολο των προσθέτων αμοιβών, ανεξαρτήτως από την προέλευση της χρηματοδότησης. Η δε κατά νόμο αρμοδιότητα των οργάνων της Οικονομικής Επιθεώρησης για τον καταλογισμό του επίδικου ελλείμματος υπέρ του Ε.Λ.Κ.Ε., είναι τελείως διαφορετική από την αρμοδιότητα ελέγχου τήρησης των κανόνων επιλεξιμότητας των δαπανών των χρηματοδοτούμενων από κοινοτικούς πόρους ερευνητικών έργων, στον οποίο (έλεγχο) αναφέρεται η αρμοδιότητα άλλων οργάνων του Υπουργείου Οικονομικών (Δ/νη Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Ελέγχων Επιτροπής Δημ/κού Ελέγχου κ.λπ.). Επίσης η

προσβαλλόμενη καταλογιστική πράξη φέρει επαρκή αιτιολογία, βάσει αντικειμενικών δεδομένων, συμπληρούμενη νομίμως από τα στοιχεία του φακέλου, ως προς το ποσόν των 74.598,28 ευρώ, που υπερέβη τις μηνιαίες τακτικές αποδοχές του εκκαλούντος κατά τους μήνες παροχής της ως άνω πρόσθετης απασχόλησής του, που ανοικείως έλαβε από τον Ε.Λ.Κ.Ε. για τη συμμετοχή του σε ερευνητικά προγράμματα ή έργα και που συνιστά ως εκ τούτου ισόποσο έλλειμμα στη διαχείριση του εν λόγω Ειδικού Λογαριασμού. Νομίμως δε προσδιορίσθηκε, με σύγκριση των καταβληθεισών αμοιβών κατά τους μήνες παροχής της πρόσθετης απασχόλησης στα ανωτέρω ερευνητικά έργα ή προγράμματα με τις αντίστοιχες μηνιαίες τακτικές αποδοχές, καθόσον ο τρόπος αυτός υπολογισμού, αφενός συμπίπτει με τον εκ του άρθρου 28 παρ. 16 του ν. 2083/1992 επιβαλλόμενο, αφετέρου ουδόλως επηρεάζεται από την κατά πολύ μεταγενέστερη του εν προκειμένω κρισίμου χρόνου διάταξη του άρθρου 45 παρ. 4 του ν. 3943/2011, με την οποία εισήχθη εκ των υστέρων διαφορετικό σύστημα υπολογισμού. Τέλος, αβασίμως ζητείται μείωση του καταλογισθέντος ποσού, κατ' εφαρμογή του άρθρου 36 του ν.3848/2010, καθόσον η διάταξη αυτή δεν αφορά αχρεωστήτως λαβόντες, αλλά υπολόγους-διαχειριστές των Ε.Λ.Κ.Ε. και, ως εκτούτου, η εκ μέρους του εκκαλούντος, πράγματι καλόπιστη, είσπραξη του ως άνω ποσού, δεν ασκεί επιρροή εν προκειμένω δεδομένου ότι αυτός καταλογίζεται ως αχρεωστήτως λαβών, ιδιότητα που δεν προϋποθέτει την συνδρομή υπαιτιότητας στο πρόσωπό του. Όμως, λαμβάνοντας υπόψη το ύψος του καταλογισμού,σε συνδυασμό με τα γνωστά στο Δικαστήριο για την οικονομική του κατάσταση από προηγούμενη ενέργειά του (βλ. ... /2012

απόφαση του Τμήματος επί της σχετικώς ασκηθείσας αίτησης αναστολής) το Τμήμα, κατά μερική παραδοχή του οικείου λόγου έφεσης, κρίνει ότι η από αυτόν αναζήτηση το πρώτον μετά πάροδο μακρού χρόνου ποσού μεγαλύτερου των 50.000 ευρώ θα έχει άμεση δυσμενή επίδραση στα μέσα διαβίωσης του ίδιου και της οικογένειάς του και, ως εκ τούτου, ο επίδικος καταλογισμός, κατά το μέρος που υπερβαίνει το ως άνω ποσό, πρέπει να περιορισθεί, ως αντικείμενος στις αρχές της χρηστής και εύρυθμης διοίκησης.

V. Κατ' ακολουθίαν αυτών που προηγουμένως έγιναν δεκτά, η κρινόμενη έφεση πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή, να μεταρρυθμιστεί η προσβαλλόμενη καταλογιστική πράξη, να διαταχθεί η απόδοση του κατατεθέντος παραβόλου στον εκκαλούντα(άρθρο 56 παρ.5 του π.δ/τος 774/1980, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 57 παρ.3 του ν.3659/2008) και να συμψηφιστούν τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων (άρθρο 275 παρ 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας-ν.2717/1999- που εφαρμόζεται αναλόγως σύμφωνα με το άρθρο 123 του π.δ/τος 1225/1981, όπως ισχύει μετά το ν. 3472/2006).

Δια ταύτα

Δέχεται εν μέρει την έφεση.

Μεταρρυθμίζει την προσβαλλόμενη καταλογιστική πράξη .

Περιορίζει το καταλογισθέν εις βάρος του εκκαλούντος ποσό σε πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ .

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου. Και

Συμψηφίζει μεταξύ των διαδίκων τη δικαστική δαπάνη.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 3 και 15 Μαΐου και 12 Ιουνίου 2012.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΓΓΕΛΑΡΑΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΑΒΒΑΔΙΑ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΖΑΡΡΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 15 Ιανουαρίου 2013.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΓΓΕΛΑΡΑΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΡΑΤΩ ΜΑΡΚΟΖΗ